

STORTINGET

Innst. 235 L

(2019–2020)

Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Prop. 69 L (2019–2020)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Midlertidig lov om unntak fra kommuneloven, IKS-loven og partiloven (tiltak for å avhjelpe konsekvensene av Covid-19)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Hovedinnhold i proposisjonen og bakgrunn for endringsforslagene

Kommunal- og moderniseringsdepartementet foreslår i proposisjonen en midlertidig lov med enkelte unntak fra kommuneloven, lov om interkommunale selskaper (IKS-loven) og partiloven. Utbruddet av Covid-19 fører med seg en rekke utfordringer for kommuner, fylkeskommuner og andre. Det vises i proposisjonen til at det vil kunne oppstå situasjoner hvor det verken er mulig eller forsvarlig å oppfylle alle kravene som følger av gjeldende kommunelov, IKS-lov eller partilov. De midlertidige lovendringene som departementet foreslår, skal avhjelpe enkelte negative konsekvenser av utbruddet av Covid-19.

Forslagene tar blant annet sikte på å lempe på delegeringsadgangen til kommunestyret og fylkestinget når det gjelder inngåelse av interkommunalt samarbeid, gi realistiske og forsvarlige frister for avleggelse og vedtak av enkelte dokumenter etter kommuneloven, åpne for fjernmøter for alle organer i et interkommunalt selskap og gi en realistisk og forsvarlig frist for partiene når det gjelder innberetningsplikten etter partiloven.

Lovforslaget er utformet med utgangspunkt i rammene lagt i Prop. 56 L (2019–2020) og Innst. 204 L (2019–2020).

Departementet vurderer at det er behov for at unntaksbestemmelsene kan gjelde over et noe lengre tidsrom enn hva som vil være mulig for forskrifter fastsatt med hjemmel i koronaloven. Det pekes i proposisjonen på at det er viktig at lovendringene, selv om de skal være midlertidige, er forutsigbare for kommunene, fylkeskommunene og andre som blir berørt av dem. Demokratiske hensyn taler dermed for at unntaksreglene fra kommuneloven mv. bør gjennomføres som en ordinær lovprosess.

Departementet viser også i proposisjonen til midlertidig forskrift 13. mars 2020 nr. 277 om gjennomføring av fjernmøter i folkevalgte organer i kommuner og fylkeskommuner for å begrense spredning av Covid-19. Forskriften er i utgangspunktet gitt varighet til 1. august 2020, men det kan være aktuelt å forlenge denne til et senere tidspunkt.

Departementet har fått skriftlige innspill til behov for midlertidige justeringer i lovene fra KS, KS Bedrift og NKRF. Departementet har også mottatt en rekke skriftlige og muntlige henvendelser fra enkeltkommuner og fylkesmannsembeter om behov for unntak fra de nevnte lovene.

Lovforslaget ble sendt på en forkortet offentlig høring fredag 27. mars kl. 11.30, med høringsfrist mandag 30. mars kl. 14.00.

For å forenkle fremstillingen i proposisjonen er kommunen brukt som felles betegnelse for kommunen og fylkeskommunen, hvis ikke noe annet framgår av sammenhengen. På samme måte er bare kommunale organer omtalt, selv om framstillingen også gjelder tilsvarende for fylkeskommunale organer.

1.2 Delegering av myndighet til å inngå interkommunalt samarbeid

Det vises til proposisjonen for nærmere omtale i pkt. 4.1 om gjeldende rett og i pkt. 4.2 om innspill til lovarbeidet og høring.

Det vises i proposisjonen til at KS og flere kommuner har pekt på at kommunene som følge av Covid-19 vil kunne ha behov for raskt å kunne inngå interkommunale samarbeid på viktige samfunnsområder for å opprettholde et forsvarlig tjenestetilbud i kommunen eller for å forhindre tjenestekollaps i kommunen.

Utgangspunktet etter kommuneloven er at det er kommunestyret som har kompetanse til å inngå avtaler om interkommunalt samarbeid. Kommunestyret kan ikke delegere den videre. Departementet har vurdert om kommuneloven i tilstrekkelig grad legger til rette for at kommuner raskt kan inngå interkommunale samarbeid der det er nødvendig for å opprettholde et forsvarlig tjenestetilbud i kommunen, eller om det er behov for midlertidige endringer av kommunelovens bestemmelser.

Det vises i proposisjonen til at å opprette et interkommunalt samarbeid blant annet innebærer at det skal bestemmes hvilke oppgaver som skal legges til samarbeidet, hvilken form samarbeidet skal ha, og hvem som skal være deltagere. Utredningen av en slik sak vil kunne ta noe tid.

Kommuneloven åpner for utstrakt bruk av fjernmøter (jf. § 11-7 og tilhørende midlertidig forskrift om gjennomføring av fjernmøter i folkevalgte organer i kommuner og fylkeskommuner) og gir hjemmel for skriftlig saksbehandling. Likevel vil det kunne oppstå situasjoner der det vil være utfordrende for kommunestyret selv raskt nok å vedta et interkommunalt samarbeid, for eksempel der det som følge av sykdom i kommunens tjenesteapparat er nærliggende risiko for at kommunen ikke vil klare å tilby samfunnskritiske tjenester. Departementet viser til at i slike tilfeller kan kommunestyret etter kommuneloven § 11-8 om hastesaker delegere myndighet til formannskapet, kommunerådet og ordføreren til å inngå interkommunale samarbeid.

Departementet ser imidlertid at kommuneloven § 11-8 om hastesaker ikke vil dekke kommunenes behov i alle tilfeller. Departementet viser her til innspill fra KS om at kommuner som følge av situasjonen med Covid-19 kan ha et midlertidig behov for generelt å kunne delegere kompetanse til å inngå interkommunale samarbeid.

Departementet vurderer at det må legges til rette for at kommunestyret kan delegere kompetanse til å inngå interkommunale samarbeid ut over den adgangen som i dag følger av kommuneloven § 11-8 om hastesaker.

Departementet støtter KS' vurderinger som er omtalt i proposisjonen, og foreslår at kommunestyret selv også kan delegere til formannskapet og kommunerådet

kompetanse til å treffe nødvendige vedtak for å inngå interkommunale samarbeid. Departementet vurderer at det ikke foreligger behov for utvidet adgang til å kunne delegere myndighet til å fatte vedtak om å avvikle eller omdanne eksisterende interkommunale samarbeid. Forslaget innebærer at kommunestyrets adgang til å delegere kompetanse vil gå lenger enn hva kommunestyret etter gjeldende rett har mulighet til. Forslaget innebærer ikke at det gis en generell adgang til å delegere all myndighet som etter kommuneloven ligger hos kommunestyret, til formannskapet eller kommunerådet. Forslaget innebærer også at det er kommunestyret selv som må vurdere og ta stilling til om kompetansen skal delegeres eller ikke.

Departementet vurderer at kommunestyrets adgang til å delegere slik myndighet bør gjelde vedtak knyttet til inngåelse av kommunale oppgavefelleskap etter kommuneloven kapittel 19, vertskommunesamarbeid etter kommuneloven kapittel 20 og interkommunale selskaper etter IKS-loven. Departementet legger til grunn at slike interkommunale samarbeid for øvrig må opprettes i tråd med de ordinære bestemmelsene i kommuneloven og IKS-loven, og at samarbeidene vil gjelde frem til det er fattet en beslutning om å tre ut eller avvikle samarbeidet.

1.3 Utvidelse av frister for avgivelse og vedtak av enkelte dokumenter etter kommuneloven

Det vises til proposisjonen for nærmere omtale i pkt. 5.1 om gjeldende rett og i pkt. 5.2 om innspill til lovarbeidet og høring.

Frist for å avlegge revisjonsberetning

Det vises i proposisjonen til at departementet har forståelse for at det i mange tilfeller kan være vanskelig, kanskje også umulig, for revisor å avlegge revisjonsberetning innen 15. april som følge av Covid-19-utbruddet. Det er derfor behov for å utvide denne fristen.

Lengden på fristutvidelsen bør være tilstrekkelig til at revisor i de tilfeller det er behov, får reell anledning til å ferdigstille revisjonen og avlegge revisjonsberetningen i tråd med lov og forskrift. Departementet legger til grunn at Norges Kommunerevisorforbund har særskilte forutsetninger for sitt innspill om fristutvidelse til 15. juni, og foreslår etter dette en midlertidig bestemmelse hvor fristen for å avlegge revisjonsberetningen for årsregnskap og årsberetning for 2019 utsettes med to måneder til 15. juni 2020.

Fristutvidelsen gjelder revisjonsberetningene for alle årsregnskap og årsberetninger nevnt i kommuneloven §§ 14-6, 14-7 og 14-8, det vil si revisjonsberetningen også for kommunale foretak og interkommunale styrever etter kommuneloven av 1992 § 27 mv.

Når revisjonsberetningen avgis senere enn normalt, vil det kunne forsinke fastsettelsen av årsregnskapet og

årsberetningen. Revisor må derfor kommunisere med kommunen om når revisjonsberetningen forventes å foreligge, slik at tidsplanen for regnskapsbehandlingen i kontrollutvalget, formannskap og kommunestyret kan legges på nytt ved behov. Departementet mener at revisjonsberetningen bør legges fram så snart revisor kan ferdigstille denne, og at avgivelsen ikke utsettes mer enn nødvendig. Departementets vurdering er at det ikke er nødvendig å regulere disse forholdene i den midlertidige loven.

Når det gjelder forslaget fra enkelte høringsinstanser om å utsette fristen for å avgi årsberetning, viser departementet til at årsberetningen for 2019 etter gjeldende regler skulle vært avgitt 31. mars. På dette tidspunktet er det derfor lite hensiktsmessig å innarbeide et forslag om utsatt frist.

Frist for å vedta årsregnskapet

Det vises i proposisjonen til at ved å utsette revisjonsberetningsfristen med to måneder er det også behov for å utsette fristen kommunestyret har til å vedta årsregnskapet og årsberetningen.

Hvis årsregnskapsfristen utvides tilsvarende med to måneder, vil kommunestyret måtte vedta årsregnskapet og årsberetningen innen utgangen av august. Dette framstår som noe knapt for å kunne få behandlet dette i kontrollutvalget og formannskapet først.

Departementet foreslo derfor i høringsnotatet å utsette fristen til 15. september. Flere høringsinstanser, blant andre KS og Revisorforeningen har støttet dette. Forum for Kontroll og Tilsyn har imidlertid foreslått å utsette fristen til 30. september.

Departementet ønsker ikke å utvide fristen mer enn det som er absolutt nødvendig. Årsregnskapet er et viktig dokument. Departementet mener at 15. september er en realistisk og forsvarlig frist, og foreslår i proposisjonen en midlertidig bestemmelse hvor fristen for å vedta årsregnskapet og årsberetning for 2019 utsettes til 15. september 2020.

Fristutvidelsen gjelder alle årsregnskap og årsberetninger nevnt i kommuneloven §§ 14-6, 14-7 og 14-8, det vil si også for kommunale foretak og interkommunale styrever etter kommuneloven av 1992 § 27 mv.

Departementet presiserer for ordens skyld at selv om fristene utvides, bør det tilstrebes både å avgi revisjonsberetningen og å vedta årsregnskapet og årsberetningen så snart det lar seg gjøre.

Forholdet til ROBEK-registeret

Når det gjelder eventuell innmeldelse i ROBEK-registeret som følge av at årsregnskapet til kommunekassen ikke er vedtatt innen de fristene som er fastsatt i lov eller forskrift, jf. kommuneloven § 28-1 første ledd bokstav f, mener departementet det ikke er behov for lovendringer. Det vil være den nye midlertidige fristen som

legges til grunn i relasjon til ROBEK-bestemmelsen. Det betyr at hvis årsregnskapet til kommunekassen ikke er vedtatt innen 15. september 2020, gir dette grunnlag for registrering av kommunen i ROBEK etter § 28-1 første ledd bokstav f. Departementet vil likevel holde kommunen utenfor ROBEK ved slike fristbrudd, når det er åpenbart at det ikke er behov for kontrollere kommunens årsbudsjett og låneopptak, jf. departementets hjemmel for dette i § 28-1 andre ledd.

Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen

Det fremgår av proposisjonen at departementets vurdering er at det i den foreliggende situasjonen også vil være hensiktsmessig å utsette fristen for etterlevelseskontrollen (30. juni) når fristen for revisjonsberetningen er utsatt. En utsettelse vil også gjøre det mulig å prioritere arbeidet med å ferdigstille revisjonsberetningen først. Dette tilsier at fristen ikke bør være i august, slik som Forum for Kontroll og Tilsyn foreslo i sin høringsuttalelse.

Departementet foreslår etter dette en midlertidig bestemmelse hvor fristen for å avgi den skriftlige uttalelsen til etterlevelseskontrollen utsettes til 15. september 2020.

1.4 Valgbarhet til kontrollutvalget

Det vises til proposisjonen for nærmere omtale i pkt. 6.1 om gjeldende rett og i pkt. 6.2 om innspill til lovarbeidet og høring.

Det vises i proposisjonen til at det er mange kommuner som nå har sterkt behov for å rekruttere blant annet ekstra helsepersonell til å håndtere utbruddet av Covid-19. I lys av dagens situasjon vil departementet legge til rette for at alle med relevant kompetanse kan bidra, uten at dette medfører utilsiktede negative konsekvenser.

Departementet foreslår i proposisjonen et snevert unntak fra kommunelovens valgbarhetsregler, slik at det skal bli mulig å være midlertidig ansatt i kommunen for å utføre arbeid relatert til Covid-19, uten å miste valgbarheten til kontrollutvalget. Forslaget innebærer at kontrollutvalgsmedlemmer, som blir ansatt i kommunen i et midlertidig arbeidsforhold på grunn av krisesituasjonen, fortsatt skal være valgbar til kontrollutvalget. Siden kontrollutvalgene ofte er ganske små, antar departementet at dette ikke vil gjelde særlig mange personer, og heller ikke være en aktuell situasjon i mange kommuner. Dersom det blir slik at kontrollutvalget skal føre kontroll med den delen av kommunen hvor medlemmer har bidratt, kan integritetsspørsmål løses gjennom habilitetsreglene.

1.5 Endringer i bestemmelsene om skriftlig saksbehandling

Det vises til proposisjonen for nærmere omtale i pkt. 7.1 om gjeldende rett og i pkt. 7.2 om innspill til lovarbeidet og høring.

Det vises i proposisjonen til at selv om adgangen til å ha fjernmøter er utvidet, kan det være situasjoner i de neste månedene hvor det er mer hensiktsmessig eller nødvendig for et folkevalgt organ å treffe vedtak gjennom skriftlig saksbehandling. Departementet har sett at adgangen til skriftlig saksbehandling har vært benyttet eller forsøkt benyttet i perioden etter utbruddet av Covid-19. Samtidig har det vært tilfeller hvor vilkåret om enstemmighet for at saken kan behandles ved skriftlig saksbehandling, har hindret det folkevalgte organet fra å gjennomføre skriftlig saksbehandling, fordi et lite mindretall har sperret for det.

Departementet foreslår i proposisjonen at det gjøres en midlertidig endring fra kravet om enstemmighet om prosessen, slik at en sak kan behandles ved skriftlig saksbehandling så lenge ikke en 1/3 eller flere av organets medlemmer motsetter seg dette. Det bør fremdeles være slik at samtlige av organets medlemmer må slutte seg til vedtakets innhold, mens det etter forslaget kun er krav om 2/3-dels flertall for at saken gjennomføres ved skriftlig saksbehandling.

1.6 Forslag om adgang til fjernmøter og elektronisk signering i interkommunale selskaper etter lov om interkommunale selskaper

Det vises til proposisjonen for nærmere omtale i pkt. 8.1 om gjeldende rett og i pkt. 8.2 om innspill til lovarbeidet og høring.

Det vises i proposisjonen til at kommuner har opprettet samarbeid i interkommunale selskaper på en rekke ulike samfunnsområder. På grunn av utbruddet av Covid-19 vil det kunne oppstå situasjoner hvor det verken er mulig eller forsvarlig å gjennomføre fysiske møter i interkommunale selskaper.

Siden IKS-loven trådte i kraft, har det skjedd en betydelig teknologisk utvikling som gjør at fjernmøter er en tilgjengelig måte for gjennomføring av møter, samtidig som at øvrige krav i IKS-loven til gjennomføring av møtet kan ivaretas.

Til sammenlikning gis det i kommuneloven en vid adgang til å ha fjernmøter, og adgang til å ha fjernmøter i folkevalgte organer er utvidet ytterligere i midlertidig forskrift i forbindelse med utbruddet av Covid-19.

Departementet mener at flere av hensynene som taler for at kommunestyret og andre folkevalgte organer etter kommuneloven kan ha fjernmøter, også gjør seg gjeldende for representantskapet, styret og avviklingsstyret i interkommunale selskaper. Departementet kan ikke se at det er hensyn som taler mot at organene i interkommunale selskaper skal kunne ha adgang til å ha

møter som fjernmøter. En mulig konsekvens av gjeldende IKS-lov er at interkommunale selskaper risikerer ikke å kunne fatte nødvendige beslutninger om drift av selskapet fordi selskapets organer kun kan ha møter som fysiske møter.

Departementet foreslår derfor en bestemmelse som gir et midlertidig unntak fra IKS-loven, slik at representantskapet, styret og avviklingsstyret i interkommunale selskaper gis adgang til å ha møter som fjernmøter. Departementet foreslår at kommuneloven § 11-7 om fjernmøter skal gjelde tilsvarende så langt den passer. Departementet foreslår også at forskrift gitt med hjemmel i § 11-7 fjerde ledd, skal gjelde for interkommunale selskaper så langt den passer.

I IKS-loven stilles det krav til at protokoller fra møtene skal føres og at protokollen skal signeres. Departementet foreslår at det skal være adgang til signering av protokoll ved bruk av elektronisk signatur. Departementet viser for øvrig til regulering av elektronisk signatur som følger av lov om gjennomføring av EUs forordning om elektronisk identifikasjon og tillitstjenester for elektroniske transaksjoner i det indre marked (lov om elektroniske tillitstjenester) og tilhørende forskrifter. Departementet viser til at elektronisk signatur er tillatt for selskaper regulert i aksjeloven, og at Nærings- og fiskeridepartementet i forbindelse med utbruddet av Covid-19 har foreslått adgang til elektronisk signatur også for blant annet selskaper regulert i selskapsloven.

1.7 Partiloven

Det vises til proposisjonen for nærmere omtale i pkt. 9.1 om gjeldende rett og i pkt. 9.2 om innspill til lovarbeidet og høring.

Det vises i proposisjonen til at om lag 3 250 partier og partiledde er omfattet av partiloven. De årlige innberetningene behandles vanligvis av partienes årsmøter i tråd med partienes vedtekter. Innberetningene avgis i praksis først etter at partienes årsmøter er avholdt. Utbruddet av Covid-19 og de særskilte tiltakene som er iverksatt for å bekjempe spredning av viruset, vil kunne føre til at de politiske partiene ikke får avholdt årsmøter på de planlagte tidspunktene og derfor heller ikke får rapportert innen fristen (i praksis 1. juni). Departementet har i forkant av høringen mottatt henvendelse fra SSB om behovet for utsettelse. De fleste høringsinstansene som har uttalt seg om forslaget, er positive til en forlengelse av fristen.

Departementet vurderer på denne bakgrunn at det er behov for en forlengelse av fristen. Partilovnemnda anbefaler departementet å vurdere om fristen bør settes så langt fram i tid (15. september) og om forslaget bør erstattes med en lovbestemmelse som gir Kongen eller departementet myndighet til å forlenge fristen i særlige tilfeller. Slik forskrift bør etter nemndas vurdering fastsettes når det nærmere fristens utløp er avdekket et slikt

behov. Revisorforbundet har på den annen side gitt uttrykk for at det er usikkert om forlengelsen er tilstrekkelig, og anbefaler en utsettelse ut oktober måned. Departementet viser til at en forlengelse ut over 15. september er utenfor rammen for denne loven. Departementet foreslår en midlertidig bestemmelse som forlenger fristen fram til 15. september av hensyn til en forutsigbar frist for innberetning.

Departementet har merket seg innspillene fra NKP og Alliansen om å endre kravene til underskrifter på listeforslag etter partiloven § 6-3 andre ledd og vil løpende vurdere behovet for eventuelle endringer i valgloven i tråd med utviklingen av situasjonen med virusutbruddet.

1.8 Longyearbyen lokalstyre

Det vises til proposisjonen for nærmere omtale i pkt. 10.1 om gjeldende rett.

Det vises i proposisjonen til at på samme måte som for kommunene innebærer utbruddet av Covid-19 utfordringer for Longyearbyen lokalstyre. For at lovforslaget om unntak fra kommuneloven mv. skal gjelde for Svalbard, må det gjøres særskilt gjeldende, jf. Svalbardloven § 2.

Departementet foreslår at de midlertidige unntakene fra bestemmelser i kommuneloven som gjelder for Longyearbyen lokalstyre etter Svalbardloven, også blir gjort gjeldende for Longyearbyen lokalstyre.

1.9 Økonomiske og administrative konsekvenser

Det vises i proposisjonen til at bestemmelsene om avvik fra kommuneloven og IKS-loven ikke antas å ha nevneverdige økonomiske konsekvenser for kommunene.

Dersom interkommunale selskaper ønsker å benytte seg av fjernmøter i for eksempel representantskapet eller styret, slik forslaget legger opp til, kan det i noen tilfeller innebære investeringskostnader for nødvendig utstyr. Slike kostnader vil være beskjedne og må dekkes innenfor ordinære budsjettammer. Adgangen til å gjennomføre fjernmøter kan medføre besparelser i reiseutgifter for medlemmer av selskapenes styre og representantskap. Dette vil imidlertid medføre beskjedne besparelser.

Forslaget om avvik fra de vanlige bestemmelsene i partiloven vil kunne føre til at SSBs og Partilovnemndas oppfølging av innberetningene for 2020 forskyves utover høsten 2020 og våren 2021. Merkostnadene vil kunne tas innenfor gjeldende budsjettamme. For partiene vil forslaget kunne gi økt administrativ fleksibilitet uten merkostnader.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Masud Gharahkhani, Stein Erik Lauvås, Eirik Sivertsen og Siri Gåsemyr Staalesen, fra Høyre, Norunn Tveiten Benestad, Torill Eidsheim, Olemic Thommessen og Ove Trellevik, fra Fremskrittspartiet, Jon Engen-Helgheim og Helge André Njåstad, fra Senterpartiet, Heidi Greni og Willfred Nordlund, fra Sosialistisk Venstreparti, lederen Karin Andersen, og fra Kristelig Folkeparti, Torhild Bransdal, viser til proposisjonen.

Komiteen slutter seg til departementets vurdering om at det vil kunne oppstå situasjoner hvor det verken er mulig eller forsvarlig å oppfylle alle kravene som følger av gjeldende kommunelov, IKS-lov eller partilov. Komiteen støtter behovet for å gjøre nødvendige midlertidige lovendringer som kan avhjelpe enkelte negative konsekvenser av utbruddet av Covid-19.

Delegering av myndighet til å inngå interkommunalt samarbeid

Komiteen viser til at prinsippet om generalistkommunen ligger til grunn for organisering av kommunesektoren – alle kommuner har det samme ansvaret for å løse lovpålagte oppgaver. Spørsmålet om hensiktsmessigheten av å kunne løse oppgaver i samarbeid mellom kommuner og hvordan dettes skal løses, ble behandlet av Stortinget i forbindelse med ny kommunelov i Innst. 369 L (2017–2018). Komiteen viser til at Stortinget lovfestet et krav om at det er kommunestyret eller fylkestinget selv som har kompetanse til å vurdere om man skal innlede interkommunale samarbeid.

Komiteen viser til at det som følge av situasjonen med Covid-19 kan være behov for midlertidige lovendringer for å avhjelpe enkelte negative konsekvenser. Komiteen mener likevel at departementet verken i proposisjonen eller i statsrådets svar til komiteen i vedlagte brev av 3. april d.å. godtgjør hvilke negative konsekvenser forslaget om delegering av myndighet til å inngå interkommunalt samarbeid er ment å løse.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, viser for øvrig til at det midlertidig gjøres lempninger i kommunelovens krav om enstemmighet ved skriftlig saksbehandling, jf. lovforslaget § 4.

På denne bakgrunn kan flertallet ikke slutte seg til lovforslaget § 2 Vedtak om inngåelse av interkommunale samarbeid.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet stiller seg kritisk til at man kan delegerer myndigheten til å inngå interkommunale samarbeid til andre enn kommunestyret selv. Disse medlemmer mener et slikt samarbeid fratrar kommunestyret myndighet, og prinsipielt er det derfor kun kommunestyret som bør kunne gjøre slike vedtak. Med endringer i muligheter til å ha eksempelvis fjernmøter er det ingen grunn til at man ikke kan få gjort et slikt vedtak av kommunestyrene. Disse medlemmer slutter seg derfor ikke til lovforslaget § 2 Vedtak om inngåelse av interkommunale samarbeid.

Siden komiteen ikke slutter seg til lovforslaget § 2, blir det nødvendig å gjøre noen lovtekniske endringer i forhold til regjeringens forslag. §§ 3 til 9 blir §§ 2 til 8, og i lovforslaget § 8 Virkning for Svalbard (innstillingens § 7) endres henvisninger til bestemmelser i samme lov tilsvarende.

Ut over dette har komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, ingen merknader og slutter seg til regjeringens forslag.

Endringer i bestemmelsene om skriftlig saksbehandling

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at det også i krisesituasjoner er viktig at kommunestyret som det øverste organet kan være det organet som tar avgjørelser på kommunens vegne. I noen tilfeller kan elektronisk avstemming være hensiktsmessig og kravet om enstemmighet oppleves som strengt slik at enkeltrepresentanter kan blokkere flertallsviljen. Å endre dette midlertidig til 1/3 gir en bedre balanse mellom mindretallsrettigheter og muligheten for å kunne ta avgjørelser i en kommune av et kommunestyre. På denne bakgrunn foreslår disse medlemmer en endring av lovforslaget § 4 (innstillingens § 3).

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«I midlertidig lov om unntak fra kommuneloven, IKS-loven og partiloven (tiltak for å avhjelpe konsekvensene av Covid-19) skal § 3 lyde:

§ 3 Utvidet adgang til skriftlig saksbehandling

Et organ kan behandle en sak ved skriftlig saksbehandling etter kommuneloven § 11-8 andre ledd med mindre minst 1/3 av organets medlemmer motsetter seg at vedtaket treffes etter skriftlig saksbehandling. Et organ kan også treffe vedtak ved skriftlig saksbehandling etter kommuneloven § 11-8 andre ledd med mindre minst 1/3 av organets medlemmer stemmer mot forslaget. Oppnår et mindretall på minst 1/3 av organets medlemmer at et forslag ikke blir vedtatt må organet

behandle saken på ordinært fjernmøte der normale regler om flertall avgjør.»

Ut over dette har ingen disse medlemmer merknader og slutter seg til regjeringens forslag.

3. Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

I midlertidig lov om unntak fra kommuneloven, IKS-loven og partiloven (tiltak for å avhjelpe konsekvensene av Covid-19) skal § 3 lyde:

§ 3 Utvidet adgang til skriftlig saksbehandling

Et organ kan behandle en sak ved skriftlig saksbehandling etter kommuneloven § 11-8 andre ledd med mindre minst 1/3 av organets medlemmer motsetter seg at vedtaket treffes etter skriftlig saksbehandling. Et organ kan også treffe vedtak ved skriftlig saksbehandling etter kommuneloven § 11-8 andre ledd med mindre minst 1/3 av organets medlemmer stemmer mot forslaget. Oppnår et mindretall på minst 1/3 av organets medlemmer at et forslag ikke blir vedtatt må organet behandle saken på ordinært fjernmøte der normale regler om flertall avgjør.

4. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité, med unntak av § 3, som fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til midlertidig lov

om unntak fra kommuneloven, IKS-loven og partiloven (tiltak for å avhjelpe konsekvensene av utbruddet av Covid-19)

§ 1 Formål

Formålet med loven er å legge til rette for å avhjelpe konsekvensene innenfor kommunal sektor av utbruddet av Covid-19, for å sikre hensiktsmessige og forutsigbare beslutningsprosesser for kommunene og fylkeskommunene.

§ 2 Valgbarhet til kontrollutvalget

Dersom et medlem av kontrollutvalget i en kommune eller fylkeskommune er midlertidig ansatt i kommunen eller fylkeskommunen for å gjøre arbeid knyttet til utbruddet av Covid-19, skal medlemmet uten hinder

av kommuneloven § 23-1 tredje ledd bokstav f fremdeles være valgbar til kontrollutvalget.

§ 3 Utvidet adgang til skriftlig saksbehandling

Et organ kan behandle en sak ved skriftlig saksbehandling etter kommuneloven § 11-8 andre ledd med mindre minst 1/3 av organets medlemmer motsetter seg at vedtaket treffes etter skriftlig saksbehandling.

§ 4 Adgang til fjernmøter og elektronisk signatur i interkommunale selskaper

Representantskapet, styret og avviklingsstyret i interkommunale selskaper etter IKS-loven kan gjennomføre møter som fjernmøter. Kommuneloven § 11-7 og forskrifter gitt med hjemmel i § 11-7 fjerde ledd, gjelder tilsvarende så langt de passer.

Medlemmer av representantskapet, styret og avviklingsstyret kan benytte elektronisk signatur for å signere protokoller fra møter.

§ 5 Frister for regnskapsrevisor og vedtak om årsregnskap og årsberetning

Regnskapsrevisor skal senest 15. juni 2020 avgi revisjonsberetning til årsregnskapene og årsberetningene for 2019.

Årsregnskapene og årsberetningene for 2019 skal vedtas senest 15. september 2020.

Regnskapsrevisor skal senest 15. september 2020 avgi en skriftlig uttalelse om resultatet av den forenklete etterlevelseskontrollen etter kommuneloven § 24-9.

§ 6 Frist for årlig innberetning om inntekter og kostnader for politiske partier

Partier og partiledd som nevnt i partiloven § 1 tredje ledd annet punktum skal senest 15. september 2020 avgi årlige innberetninger om inntekter og kostnader i perioden 1. januar til 31. desember 2019 og eiendeler og gjeld per 31. desember 2019.

§ 7 Virkning for Svalbard

Lovens §§ 2, 3 og 5 gjelder tilsvarende for Longyearbyen lokalstyre på Svalbard.

§ 8 Lovens ikrafttredelse og opphevelse

Loven trer i kraft straks.

Loven oppheves 16. september 2020.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 6. april 2020

Karin Andersen

leder

Eirik Sivertsen

ordfører

**DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT***Kommunal- og moderniseringsministeren*

Stortingets kommunal- og forvaltningskomite

0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

20/1709-16

3. april 2020

Svar på spørsmål vedrørende Prop. 69 L (2019-2020) Midlertidig lov om unntak fra kommuneloven, IKS-loven og partiloven (tiltak for å avhjelpe konsekvensene av covid-19)

Jeg viser til e-post 3. april 2020 fra Kommunal- og forvaltningskomiteen med spørsmål fra saksordfører Eirik Sivertsen til Prop. 69 L (2019–2020). I e-posten stilles følgende spørsmål:

Hvilke konkrete tilfeller/gitte eksempler/situasjoner mener statsråden at en eventuell delegering av myndighet til å inngå interkommunale samarbeid skal løse, også sett i lys av de lempninger som er gitt i muligheten til å avholde fjernmøter, skriftlig saksbehandling mv.?

Som representant Sivertsen viser til, er det allerede relevante mekanismer i kommuneloven som legger til rette for at et kommunestyre kan behandle saker, også i den pågående krisesituasjonen. Det er adgang til å avholde fjernmøter, treffe vedtak ved skriftlig saksbehandling og, hvis vilkårene om hastefullmakt etter § 11-8 er oppfylt, kan kommunestyret bestemme at formannskapet, kommunerådet, et utvalg eller ordføreren kan treffe vedtak i saker som skulle vært avgjort av et annet organ.

Det kan likevel være tilfeller hvor disse løsningene ikke er praktiske eller egnete for å treffe vedtak om inngåelse av *interkommunalt samarbeid*. For eksempel forutsetter gjennomføring av fjernmøter at alle medlemmene samles for drøfte en sak og treffe vedtak, og det er enklere å samle et formannskap enn et kommunestyre.

Det er som regel lite hensiktsmessig å skulle treffe vedtak om å inngå interkommunale samarbeid gjennom skriftlig saksbehandling. Skriftlig saksbehandling krever at alle kommunestyrets medlemmer slutter seg til forslaget til vedtak, og det er således ikke rom for

noen debatt av forslaget eller alternative forslag. Offentligheten blir også mindre opplyst om vedtak etter skriftlig saksbehandling, da det ikke er åpne møter som kunngjøres i forkant.

Departementets forslag innebærer at kommunestyret *kan* delegerer myndighet til å vedta inngåelse av interkommunale samarbeid til formannskapet. Beslutningen om det er ønskelig å delegerer myndighet, vil være opp til kommunestyret selv å vurdere. Forslaget innebærer ingen automatikk i at formannskapet kan treffe vedtak om å inngå interkommunalt samarbeid. Dersom kommunestyret selv ikke ser at det er behov for å gi formannskapet denne kompetansen, så behøver det ikke det.

Formannskapet kan i noen tilfeller treffe slike vedtak på grunnlag av hastefullmakt, forutsatt at kommunestyret allerede har delegert den typen myndighet og de øvrige vilkårene i kommuneloven § 11-8 er oppfylt. Det kan likevel oppstå situasjoner hvor det ikke haster så mye at vilkårene i § 11-8 er oppfylt, men hvor det like fullt vil være utfordrende å kalle sammen kommunestyret til et fjernmøte for å treffe det aktuelle vedtaket, og hvor skriftlig saksbehandling ikke lar seg gjennomføre.

Jeg er kjent med at mange kommunestyre nå har delegert svært omfattende myndighet til formannskapet. Det er viktig at slik delegering skjer på en korrekt måte, innenfor lovens rammer. Flere kommunestyre har besluttet å innstille sine aktiviteter for en viss periode framover i tid. I lys av den vanskelige og uoversiktlige situasjonen har enkelte kommuner vurdert det som nødvendig og ønskelig at formannskapet treffer nødvendige vedtak i tiden fremover. Det er enklere å samle formannskapet til et møte og det har demokratisk tyngde som representativt sammensatt organ.

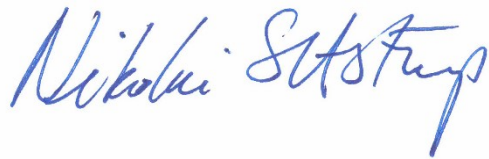
Forslaget til § 2 i den midlertidige loven vil gi kommunene en ytterligere beslutningsmekanisme. Forslaget er avgrenset til vedtak om inngå interkommunalt samarbeid. I proposisjonen er det understreket at det ikke er det ikke gitt en generell åpning til å delegerer myndighet som ligger i "kommunestyret selv" til formannskapet, og det er fremdeles en rekke andre viktige saker som kommunestyret fortsatt både skal og må behandle.

I den pågående krisesituasjonen kan interkommunalt samarbeid kan være helt avgjørende for at en kommune skal kunne levere samfunnskritiske tjenester til sine innbyggere. Vi bør legge til rette for at en kommune som blir rammet av sykdom eller omfattende karantene for sine ansatte, kan benytte effektive beslutningsprosesser for å inngå interkommunale samarbeid med nabokommuner eller eksisterende samarbeid, for eksempel om krisesenter, barnevern eller avfallshåndtering.

Fremfor at det skal bli diskusjoner i kommunestyrene om et vedtak om å inngå interkommunalt samarbeid haster tilstrekkelig, og om vilkårene for hastefullmakt for øvrig er oppfylt, bør kommunestyrene ha mulighet til å delegerer til formannskapet myndighet til å inngå interkommunalt samarbeid på en mer langsiktig basis innenfor kriseperioden. Dersom kommunestyret ønsker å delegerer denne myndigheten, vil det også bli mer forutsigbarhet i

den kommunale saksbehandlingen om hvem som kan treffe de aktuelle vedtakene i den videre kriseperioden. Avslutningsvis viser jeg til at forslaget er støttet av KS, noe som underbygger at det er ønskelig med en slik mulighet i kommunesektoren.

Med hilsen

A handwritten signature in blue ink that reads "Nikolai Astrup". The signature is written in a cursive, flowing style.

Nikolai Astrup

